

Ναζιμ Χικμέτ
Ποιήματα

Περιεχόμενα

- *Για τὴ ζωὴ*
- *Για τὴ ζωὴ 2*
- *Τὰ τραγούδια τῶν ἀνθρώπων*
- *Στοὺς δεκαπέντε συντρόφους*
- *Κλαίουσα ἰτιά*
- *Για τὰ τραγούδια μου*
- *Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι δική μας*
- *Αὐτὸ εἶναι ὄλο*
- *Δὲ μᾶς ἀφήνουν νὰ τραγουδάμε*
- *Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὸ γαρύφαλο*
- *Μονάκριβή μου*
- *Αὐτόγραφο*

Για τὴ ζωὴ

(ἀπόδοση: Γιάννης Ρίτσος)

Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι παίξε-γέλασε
Πρέπει νὰ τήνε πάρεις σοβαρά,
Ὅπως, νὰ ποῦμε, κάνει ὁ σκίουρος,
Δίχως ἀπ' ὄξω ἢ ἀπὸ πέρα νὰ προσμένεις τίποτα.
Δὲ θὰ ἔχεις ἄλλο πάρεξ μονάχα νὰ ζεῖς.
Τὶς πιὸ ὁμορφες μέρες μας δὲν τὶς ζήσαμε ἀκόμα
Κι ἂν ὅ,τι πιὸ ὁμορφο θὰ ἔθελα νὰ σοῦ πῶ
Δὲ στό ἴπα ἀκόμα.

Για τὴ ζωὴ

Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι παίξε-γέλασε
Πρέπει νὰ τήνε πάρεις σοβαρά,
Ὅπως, νὰ ποῦμε, κάνει ὁ σκίουρος,
Δίχως ἀπ' ὄξω ἢ ἀπὸ πέρα νὰ προσμένεις τίποτα.
Δὲ θὰ ἔχεις ἄλλο πάρεξ μονάχα νὰ ζεῖς.

Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι παίξε-γέλασε
Πρέπει νὰ τήνε πάρεις σοβαρὰ
Τόσο μὰ τόσο σοβαρὰ
Ποῦ ἔτσι, νὰ ποῦμε, ἀκουμπισμένος σ' ἓναν τοῖχο
μὲ τὰ χέρια σου δεμένα
Ἡ μέσα στ' ἀργαστήρι
Μὲ λευκὴ μπλούζα καὶ μεγάλα ματογυάλια
Θὲ νὰ πεθάνεις, γιὰ νὰ ζήσουνε οἱ ἄνθρωποι,
Οἱ ἄνθρωποι ποῦ ποτὲ δὲ θὰ ἔχεις δεῖ τὸ πρόσωπό τους
καὶ θὰ πεθάνεις ξέροντας καλὰ
Πῶς τίποτα πιὸ ὠραῖο, πῶς τίποτα πιὸ ἀληθινὸ
ἀπ' τὴ ζωὴ δὲν εἶναι.

Πρέπει νὰ τήνε πάρεις σοβαρὰ
Τόσο μὰ τόσο σοβαρὰ
Ποῦ θὰ φυτεύεις, σὰ νὰ ποῦμε,
ἐλιές ἀκόμα στὰ ἐβδομῆντα σου
Ὅχι καθόλου γιὰ νὰ μείνουν στὰ παιδιά σου
Μὰ ἔτσι γιατί τὸ θάνατο δὲ θὰ τότε πιστεύεις
Ὅσο κι ἂν τὸν φοβᾶσαι
Μὰ ἔτσι γιατί ἡ ζωὴ θὲ νὰ βαραίνει
πιότερο στὴ ζυγαριά.

Τὰ τραγούδια τῶν ἀνθρώπων

Τὰ τραγούδια τῶν ἀνθρώπων
εἶναι πιὸ ὄμορφα ἀπ' τοὺς ἴδιους
πιὸ βαριά ἀπὸ ἐλπίδα
πιὸ λυπημένα
πιὸ διαρκῆ.

* * *

Πιότερο ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους,
τὰ τραγούδια τοὺς ἀγάπησα.
Χωρὶς ἀνθρώπους μπόρεσα νὰ ζήσω,
ὅμως ποτὲ χωρὶς τραγούδια·
μοῦτυχε ν' ἀπιστήσω κάποτε
στὴν πολυαγαπημένη μου,
ὅμως ποτέ μου στὸ τραγούδι
ποὺ τραγούδησα γι' αὐτήν·
οὔτε ποτὲ καὶ τὰ τραγούδια
μ' ἀπατήσανε.

* * *

Ὅποια κι ἂν εἶναι ἡ γλῶσσα τοὺς
πάντοτε τὰ τραγούδια τὰ κατάλαβα.

* * *

Σ' αὐτὸν τὸν κόσμον τίποτα
ἀπ' ὅσα μπόρεσα νὰ πιῶ
καὶ νὰ γευτῶ
ἀπ' ὅσες χῶρες γνώρισα
ἀπ' ὅσα μπόρεσα ν' ἀγγίξω
καὶ νὰ νιώσω
τίποτα, τίποτα
δὲ μ' ἔκανε ἔτσι εὐτυχισμένον
ὅσο τὰ τραγούδια...

Στοὺς δεκαπέντε συντρόφους

Δὲ χύνουν δάκρυ
μάτια ποὺ συνηθίσαν νὰ βλέπουνε φωτιᾶς
δὲ σκύβουν τὸ κεφάλι οἱ μαχητὲς
κρατᾶν ψηλὰ τ' ἀστέρι
μὲ περηφάνεια
δὲν ἔχουμε καιρὸ νὰ κλαῖμε τοὺς συντρόφους
τὸ τρομερὸ σας ὄμως κάλεσμα
μὲς στὴ ψυχὴ μας
κι οἱ δεκαπέντε σας καρδιᾶς
θὲ νὰ χτυπᾶνε
μαζί μας
τὸ σιγανὸ σας βόγγισμα
σὰν προσκλητήρι
χτυπᾶ στ' ἄφτιά μας
σὰν τὸν ἀντίλαλο βροντῆς.

Στάχτη θὰ γίνεις κόσμε γερασμένε
σοῦ ἔναι γραφτὸς ὁ δρόμος
τῆς συντριβῆς
καὶ δὲ μπορεῖς νὰ μᾶς λυγίσεις
σκοτώνοντας τ' ἀδέρφια μας τῆς μάχης
καὶ νὰ τὸ ξέρεις
θὰ βγοῦμε νικητὲς
κι ἄς εἶναι βαριές μας
οἱ θυσίες.
Μαύρη ἐσὺ θάλασσα γαλήνεψε
τὰ κύματά σου
καὶ θὰ ἔρθει ἡ μέρα ἡ ποθητὴ
ἡ μέρα τῆς εἰρήνης
τῆς λευτεριᾶς σου
ὦ ναι θὰ ἔρθει
ἡ μέρα ποὺ θ' ἀρπάξουμε τὶς λόγχες
ποὺ μὲς στὸ αἷμα τὸ δικό μας
ἔχουνε βαφτεῖ.

1921

Κλαίουσα ιτιά

Κυλοῦσε τὸ νερὸ
καὶ στὸν καθρέφτη του γυαλίζονταν ἰτιές
τὰ πλούσια τὰ μαλλιά τους λούζαν λυγερές.
Καὶ τὰ σπαθιά τ' ἀστραφτερά τους
χτυπώντας στοὺς κορμούς
καλπάζαν κατακόκκινοι μὲς στοὺς δρυμούς
καλπάζαν πρὸς τὴ δύση
μεθύσι!...

Καὶ τότε ξάφνου
σὰ τὸ πουλὶ τὸ λαβωμένο
τὸ πληγωμένο
στὸ φτερό του
γκρεμίστηκ' ἕνας καβαλάρης
ἀπ' τ' ἄλογό του.

Δὲ σκλήρισε
τοὺς ἄλλους πού 'φευγαν δὲ ζήτησε
τὰ βουρκωμένα μάτια του ἐγύρισε
μονάχα γιὰ νὰ δεῖ
τὰ πέταλα ποὺ λάμπαν.
Τὸ ποδοβολητὸ ἐσβοῦσε μὲς στὴ φύση
καὶ τ' ἄλογα ἐχάνονταν στὴ δύση!

Καμαρωτοὶ ἐσεῖς καβαλαρέοι
ἽΩ κόκκινοι κι ἀστραφτεροὶ καβαλαρέοι
καβαλαρέοι φτερωτοὶ
καμαρωτοὶ
ὠραῖοι!...
Μ' ἴδιες φτεροῦγες πέταξη ἢ ζωὴ ποὺ ῥέει!

Ὁ φλοῖσβος τοῦ νεροῦ σταμάτησε
ἐχάθη
οἱ ἴσκιοι ἐβυθίστηκαν στοῦ σκοταδιοῦ τὰ βάρη
τὰ χρώματα σβηστήκαν
στὰ μάτια του τὰ πένθιμα
τὰ πέπλα κατεβῆκαν
καὶ τῆς ἰτιάς ἢ φυλλωσιὰ
χαϊδεύει τὰ μαλλιά του!

Μὴ κλαῖς ἰτιά μου θλιβερά
καὶ μὴ βαριοστενάξεις
πάν' ἀπ' τὰ σκοτεινὰ νερά
τὸ δάκρυ μὴ σταλάξεις
ἽΩ μὴ στενάξεις
μὲ σφάζεις.
1925

Γιὰ τὰ τραγούδια μου

Δὲν ἔχω πῆγασο μὲ σέλαν ἀργυρῆ
οὔτε καὶ πόρους
-ὅπως τοὺς λέν'- ἀδήλους
δὲν ἔχω μήτε γῆ
μιὰ σπιθαμὴ
μονάχα ἓνα ποτηράκι μέλι
σὰ νὰ ἔναι φλόγα λαμπερή.

Αὐτὸ εἶναι τὸ βίός μου
κι εἶναι καὶ γιὰ τοὺς φίλους
κι ἐνάντια σ' ὅλους τοὺς ἐχθροὺς
ἐντός μου
φυλάγω αὐτὸν τὸν πλοῦτο μου
ἓνα ποτήρι μέλι.

Ἕπομονή, συντρόφοι, ὑπομονή
καὶ θὰ ἔρθει μέρα ἢ τρανὴ
ναὶ θὰ ἔρθει!
-Σ' αὐτοὺς ποὺ ἔχουν τὸ μέλι θὲ νὰ ἔρθεῖ
ἢ μέλισσα ἢ μιὰ
ἀπ' τὴ Βαγδάτη.

1935

Ἡ χώρα αὐτὴ εἶναι δική μας

Ἡ χώρα αὐτὴ π' ὄρμᾳ ἀπ' τὴν Ἀσία μὲ καλπασμὸ
καὶ ποῦ προβάλλει
τ' ὄριο κεφάλι
σὰν τὸ πουλᾶρι
γεμάτο χάρη
πρὸς τῆς Μεσόγειος τὸ νερὸ
ἢ χώρ' αὐτὴ εἶναι δική μας
μὲ ματωμένους τοὺς καρποὺς
δόντια σφιγμένα
πόδια γυμνά.

Σὰ μεταξένιο τούτη ἢ γῆ μας
εἶναι χαλί μας
τούτη ἢ γῆ μας
ἢ κόλασή μας
τούτ' ἢ παράδεισο
εἶναι δική μας.

Ἡ θέλησή μας
τώρα τρανεύει
νά 'ναι δική μας
παντοτινὰ
νὰ ζοῦμε λεύτεροι σὰ δέντρα
σὰ τὰ δεντρὰ τοῦ ἴδιου δάσου
ἀδερφωμένα
ἀγκαλιαστά.

1948

Αὐτὸ εἶναι ὄλο

Ζῶ στὴ φεγγοβολή
ποὺ προχωράει
ὀλόγιομα τὰ χέρια μου
μὲ πόθους
κι ὁ κόσμος εἶναι ὁμορφος πολὺ
μοσκοβολάει.

Τὰ μάτια μου λιμπίστηκαν
τὰ δέντρα
τὰ δέντρα ποὺ γιόμισαν ἐλπίδες
καὶ ντύθηκαν τὴ πράσινη στολή
τὸ λιόχαρο δρομάκι προχωράει
σ' ὀλόδροσο χαλὶ
κι ἀπ' τὸ φεγγίτη μὲ καλεῖ
στὶς πράσινες νησίδες.

Κι οὔτε μυρίζομαι τὰ φάρμακα
τ' ἀναρρωτήριο πιά δὲ βρωμάει
-θ' ἀνοίξουν τὰ γαρούφαλα
ἢ ὄρα ἢ καλή-

Τί τάχα ἂν εἶσαι φυλακή;
Νὰ μὴ λυγᾶς!
αὐτὸ εἶν' ὄλο.
Δὲν εἶναι ἄλλη συμβουλή.

1948

Δὲ μᾶς ἀφήνουν νὰ τραγουδάμε

Δὲ μᾶς ἀφήνουν Ῥόμπσον νὰ τραγουδάμε
δὲ μᾶς ἀφήνουν καναρίνι
πού ἔχεις φτερὰ ἀητοῦ
μαῦρε ἀδερφέ μου
δόντια πού ἔχεις
μαργαριτάρια
δὲ μᾶς ἀφήνουν νὰ ψηλώσουμε φωνή.

Φοβοῦνται Ῥόμπσον
φοβοῦνται τὴν αὐγή,
ν' ἀκούσουνε φοβοῦνται
καὶ ν' ἀγγίσουν
φοβοῦνται ν' ἀγαπήσουν
φοβοῦνται ν' ἀγαπήσουνε σὰν τὸν Φερχάτ
(Ἀλήθεια θὰ ἔχετε κι ἐσεῖς ἓναν Φερχάτ
οἱ νέγροι πῶς νὰ τόνε λένε Ῥόμπσον;)

Φοβοῦνται τὰ γεννήματα
τῆ γῆς
τὸ γάργαρο νερὸ φοβοῦνται τῆς πηγῆς
φοβοῦνται
νὰ θυμοῦνται
καὶ τὶς χαρὲς τους
τὸ χέρι ἐνὸς φίλου δὲν ἔσφιξε ποτέ τους
τὸ χέρι τους
ζεστό
σὰν τὸ πουλὶ
χωρὶς νὰ θέλει σκόντα
προμήθειες
ἢ κάποια ἀναβολή
στὴ πλερωμή.

Φοβοῦνται τὴν ἐλπίδα
φοβοῦνται Ῥόμπσον νὰ ἐλπίσουν
φοβοῦνται καναρίνι
πού ἔχεις φτερὰ ἀητοῦ
φοβοῦνται τὰ τραγούδια μας
μὴ τοὺς τσακίσουν.

Ὀκτώβρης 1949

Ὁ ἄνθρωπος μετὸ γαρούφαλο

Ἔχω πάνω στὸ τραπέζι μου
τὴ φωτογραφία τοῦ ἀνθρώπου
μετ' ἄσπρο γαρούφαλο
ποὺ τὸν τουφέκισαν
στὸ μισοσκόταδο
πρὶν τὴν αὐγὴ
κάτω ἀπ' τὸ φῶς τῶν προβολέων.

Στὸ δεξί του χέρι
κρατᾷ ἓνα γαρούφαλο
πού 'ναι σὰ μιὰ φούχτα φῶς
ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ θάλασσα
τὰ μάτια του τὰ τολμηρὰ
τὰ παιδικὰ
κοιτάζουν ἄδολα
κάτω ἀπ' τὰ βαριὰ μαῦρα τους φρύδια
ἔτσι ἄδολα
ὅπως ἀνεβαίνει τὸ τραγούδι
σὰ δίνουν τὸν ὄρκο τους
οἱ κομμουνιστές.

Τὰ δόντια του εἶναι κάτασπρα
ὁ Μπελογιάννης γελᾷ
καὶ τὸ γαρούφαλο στὸ χέρι του
εἶναι σὰν τὸ λόγο πού 'πε στοὺς ἀνθρώπους
τὴ μέρα τῆς λεβεντιᾶς
τὴ μέρα τῆς ντροπῆς.

Αὐτὴ ἡ φωτογραφία
βγήκε στο δικαστήριο
ἕστερ' ἀπ' τὴ θανατικὴ καταδίκη.

Ἀπρίλης 1952

Μονάκριβή μου

(ἀπόδοση: Γιάννης Ρίτσος)

Μονάκριβή μου ἐσὺ στὸν κόσμο
μοῦ λὲς στὸ τελευταῖο σου γράμμα:
«πάει νὰ σπάσει τὸ κεφάλι μου, σβήνει ἡ καρδιά μου,
Ἐὰν σὲ κρεμάσουν, ἂν σὲ χάσω θὰ πεθάνω».

Θὰ ζήσεις, καλή μου, θὰ ζήσεις,
Ἡ ἀνάμνησή μου σὰν μαῦρος καπνὸς
θὰ διαλυθεῖ στὸν ἄνεμο.
Θὰ ζήσεις, ἀδελφὴ με τὰ κόκκινα μαλλιά τῆς καρδιάς μου
Οἱ πεθαμένοι δὲν ἀπασχολοῦν πιότερο ἀπὸ 'να χρόνο
τοὺς ἀνθρώπους τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα.

Ὁ θάνατος
Ἕνας νεκρὸς ποὺ τραμπολίζεται στὴν ἄκρη τοῦ σκοινοῦ
σὲ τοῦτον ἔδω τὸ θάνατο δὲν ἀντέχει ἡ καρδιά μου.
Μὰ νὰ 'σαι σίγουρη, πολυαγαπημένη μου,
ἂν τὸ μαῦρο καὶ μαλλιαρὸ χέρι ἐνὸς φουκαῖ ἀτσίγγανου
περάσει στὸ λαιμὸ μου τῆ θηλειὰ
ἄδικα θὰ κοιτᾶνε μὲς στὰ γαλάζια μάτια τοῦ Ναζιμ νὰ δοῦν τὸ φόβο.
Στὸ σούρπωμα τοῦ στερνοῦ μου πρωινοῦ
θὰ δῶ τοὺς φίλους μου καὶ σένα.
Καὶ δὲ θὰ πάρω μαζί μου κάτου ἀπὸ τὸ χῶμα
παρὰ μόνο τὴν πίκρα ἐνὸς ἀτέλειωτου τραγουδιοῦ.

Γυναίκα μου
Μέλισσά μου μὲ τὴ χρυσὴ καρδιά
Μέλισσά μου μὲ τὰ μάτια πιὸ γλυκὰ ἀπ' τὸ μέλι
Τί κάθησα καὶ σοῦ ἔγραψα πῶς ζήτησαν τὸ θάνατό μου.

Ἡ δίκη μόλις ἄρχισε
Δὲν κόβουν δὲ καὶ στὰ καλὰ καθούμενα ἔτσι τὸ κεφάλι
ὅπως ἓνα γογγύλι.
Ἐλα, ἔλα, μή μου σκάς
Αὐτὰ εἶναι μακρινὰ ἐνδεχόμενα.
Ἐὰν ἔχεις τίποτα λεφτὰ
Ἀγόρασέ μου ἓνα μάλλινο σῶβρακο
Μοῦ μένει ἀκόμα κείνη ἡ ἰσχυαλγία στὸ πόδι

Καὶ μὴν ξεχνᾶς πῶς ἡ γυναίκα ἐνὸς φυλακισμένου
Δὲν πρέπει νὰ 'χει μαῦρες ἔγνοιες.

Αυτόγραφο

Φίλοι κι αδέρφια τῆς ψυχῆς μου. Ἐσεῖς ποὺ πέσατε στὶς φυλακὲς καὶ στὰ νησιά τῆς κόλασης, ποὺ σᾶς κρατᾶν ἀλυσωμένους μὲς στὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης γιατί πολεμᾶτε γιὰ τὴν ἀνεξαρτησία, τὸ ψωμί καὶ τὴ λευτεριά τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δεχτεῖτε τὴν ἀγάπη καὶ τὸν θαυμασμό μου.

Οἱ λαοὶ τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδας ἔχουνε τοὺς ἴδιους θανάσιμα μισητοὺς ἐχθροὺς: τὸν ἀγγλοαμερικάνικο ἰμπεριαλισμὸ καὶ τοὺς ντόπιους λακέδες του. Οἱ λαοὶ τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ἑλλάδας, φιλιωμένοι ὁ ἓνας με τὸν ἄλλο, μὲ τὴ βοήθεια τῶν φιλειρηνικῶν λαῶν ὅλου τοῦ κόσμου, θὰ τσακίσουνε στὸ τέλος αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς τους. Αὐτὸ τὸ πιστεύω. Ὁ δικός σας ἔνδοξος ἀγώνας εἶναι μία ἀπὸ τὶς πιὸ λαμπρὲς ἀποδείξεις ὅτι θὰ νικήσει ἡ ὑπόθεση τῆς εἰρήνης, τοῦ ψωμοῦ καὶ τῆς λευτεριάς.

Σᾶς σφίγγω ὅλους μ' ἀγάπη στὴν ἀγκαλιά μου.

NAZIM XIKMET

10/8/1951 Βερολίνο